

העלון לאברכי כולל, בני הישיבות ולכל לומדי התורה

האיחוד בהידוד

המאחד בקרבו חידודים ותשובות בהלכה ובאגדה

לע"נ ר' שמעון יהודה בן הגה"צ ר' אברהם יעקב (זיידל) עפשטיין זצוקלה"ה

כרת ובני תשובה משפטים - שקלים תשע"ג

גליון 100
שנת 2013
שבועית

דבר תורה

שלוש פעמים בשנה נראה כל זכורך אל פני האדון... שמות כ"ג ז"ל.

מצוה זו של עליה לרגל היתה חביבה בעיני ישראל, אך היו מקומות שמחמת הטרור ועוד סיבות נמנעו מלקיימה, עד שהיתה מצוה זו רפויה במקומות רבים, כדאייתא בתנא"ר ח' אודות אלקנה, "... אלקנה היה עולה לשילה ארבעה פעמים בשנה, שלשה מן התורה ואחת שקיבל עלי... עלה אלקנה ואשתו ובניו וכו' ואחיו ואחיותיו וכל קרוביו והיו עולין עמו... ושבעים עמו בדרך, היו לנין בדרכו של עיר, והיו מתקבצים האנשים לבד והנשים לבד, שכן האיש היה מדבר עם האיש, והאשה עם האשה, וגדול עם הקטן, והיתה המדינה מרגשת, והיו שואלים להן להיכן תלכו, ואומרים להם לבית האלהים ששבילה שמשם תצא תורה ומעשים טובים, ואתם למה לא תבואו עמנו ולכן ביחד, מיד עיניהם משגרות דמעות, ואומרים להם נעלה עמכם. וכן אמר להם עוד הפעם עד עלו עמו לשנה הבאה חמשה ימים ולשנה האחרת עלו עמו ששה ימים ולשנה האחרת הרגישו כולם לעלות, והיו עולין עמו כמו ששים בתים. וברוך שהיה עולה שנה זו אינו עולה לשנה האחרת עד שיהו כל ישראל עולין והיה אלקנה מכריע את כל ישראל לכך וזכות וחיוך אותם במצות וזכו רבים על ידו..."

מחמת חשיבות מצוה זו ובכדי שלא ימנעו ישראל מקיומה, שינו בתענית ל' א', "בשלה במרחשון שואלין את הגשמים, רבן גמליאל אומר, שבעה בו, חמשה עשר יום אחר החג (כלומר, בשבעה במרחשון הוא חמשה עשר אחר חג רש"י), כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת (כלומר, קודם ביאת מים לנהר פרת, שהיא רחוק יותר - רש"י), ובגמ' שם, "אמר רבי אלעזר, הלכה כרבן גמליאל. תנאי, הנחיה אומר, ובגולה עד ששים בתקופה (לפי שהיא מקום נמוך, ואין צריכים מטר כל גמליאל - רש"י). אמר רב הונא בר חייה אמר שמואל, הלכה כחנניה". ויעוין שם ברישא' שביאר טעם הדבר מדוע חששו להמתין עם הגשמים עד שיגיעו עולי רגלים לבתיהם, "דבזמן שבית המקדש קיים, חיישין לעולי רגלים שלא יעצרום הגשם בחזרתם, ונמצאת מכשילן לתעתיד לבא".

עוד שינו שם ב' א', "רבי יהודה אומר, העובר לפני התיבה ביום טוב האחרון של חג, האחרון מזכיר, הראשון אינו מזכיר. ביום טוב ראשון של פסח, הראשון מזכיר, האחרון אינו מזכיר", וכידוע עד שהפסקת בקשת הגשמים דינה כהפסקת זכירת השמים, ועל כן מפקדים לבקש על הגשמים בתפילת מנחה של ערב פסח, כדאייתא בש"ע אורח"י סי' ק"ז סי' א' (ועי' מג"א ה' ד' ג' אדום שטעה בשחיתו של י"ט והתחיל בברכת השנים, שלכאורה דינו שמבקש על הגשמים בתפילתו זו, עיי"ש).

והנה הלומד סוגיא זו מתקשה, מדוע חז"ל חששו שלא להתחיל לבקש על הגשמים עד ל' במרחשון מפני עולי הרגלים שהם בדרם לשבוע לביתם, וכדברי הריטב"א שאם יעצרום הגשם בחזרה לביתם, שינו חשש שלא יעלו טוב ברגל הבא, ומאיידך לא חששו להמשיך לבקש על הגשמים עד ערב יום טוב הראשון של פסח, מפני העולי רגלים שהם בדרם לעליה לרגל, שאם ירדו גשמים באותה עת, ישנו חשש שכבר ברגל זה הם ימנעו מלהעלות ולקיים את המצוה.

בספר 'מרפסין איגרי' (והוא מאות קושיות עצומות ותרומים נפלאים מאת גדולי הדור תלמידי חכמים ובני הישיבות, בני ברק תשס"ד, בפרשתנו סימן ל"ה) הביא בזה כמה תשובות וכדלהלן. ואשונה כתב להשיב בשם רבנו הגר"ש אלישיב זצ"ל, וזאת כעין דברי הגמ' בתענית ל' א', הפסקת ראו להתפלל על הפסקת הטובה, ועל כן שונה הדבר בין איחוד בקשת הגשמים לבין פסקת בקשת גשמים, שהפסקת בקשת גשמים זומה קצת לתפילה על הפסקת הטובה, ועל כן לא מפקדים להתפלל על הגשמים בכל עונת הגשמים, אבל לעומת זאת, אין כל חסרון באיחוד בקשת הגשמים, ועל כן בכדי שלא יזנקו עולי הרגלים, מאחרים את בקשת הגשמים עד שיגיע אחרון שבהם לנהר פרת.

תיווך נוסף כתב בשם רבנו הגר"ש זצ"ל, שאף אם ירדו גשמים בימים הסמוכים לפסח, הם לא יפריעו לעולי הרגלים וימנעו אותם מלקיים המצוה, שהרי זו עונת הגשמים וכולם לבושים בבגדי חורף ומגונים מימי הגשמים, מה שאין כן בימים הסמוכים לאחרי חג הסוכות, בהם שבים עולי הרגלים לבתיהם, הם לבושים בבגדי קיץ ואינם ערוכים לכל לגשמים, על כן אנו נמנעים מלבקש בימים אלו על הגשמים בכדי שלא לגרום להם להמנע מלעלות שוב לרגל.

עוד כתב לתרץ בשם רבנו הגר"ח קנייבסקי שליט"א, שכאשר אדם הולך בדרכו לעלות לרגל, לא יגיע אותו הגשם והשגל, הוא כעת בדרכו לקיום המצוה ובכל פגיעה הוא מתקרב עוד ועוד לעיר הקודש ובית המקדש, ומצפה לקרבת ה' ולהקרבת הקרבנות, וכפי שרמזו כן בפסוק (תהלים ל"ה ט"ו), "בבית אלהים הלך נדבך ברגש", ש'ברגש' הוא ראשי תיבות: ב'ירד, ר'וח, ג'שם שילך, שגם איבעת מצבים אלו אין בהם למונע מהיודי ללכת לבית ה'. אבל כשאדם חוזר מבית המקדש לביתו, הוא התנתק ממקור החיים, וכעת יתווסף לו גם הקושי של הגשם והבוץ של דרכים מקולקלות, אם אכן יהיה כך, חששו חז"ל שמה שישאר לאדם בברונו מעלייתו לרגל, הוא הבוץ והגשם, וחלילה הדבר יכול לגרום שלא יעלה שוב לרגל, על כן נמנעים מלבקש על הגשמים עד שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת.

ותיווך נוסף כתב בשם כמה ד"ח, ע"פ דברי המשנה בריש מסכת שקלים א' א', "באחד הדרכים משמיעין על השקלים ועל הכלאים. בחמשה עשר בו קורין את המגילה בכריכן ומתקנין את הדרכים ואת החירות ואת מקוואת המים...", וכתב הרמ"ב שם, "ומתקנים את הדרכים ואת החירות. השוקים שנתקבלו בגשמים בימות החדש, מתקנים אותם בשביל עולי רגלים". וכאורה דברי המשנה צריכה ביאור, היאך ניתן שבו באחד להתחיל לתקן את הדרכים שהתקלקלו מחמת הגשמים כאשר הימים הם ימי הגשמים ששואלים בהם עליהם, ובמיוחד שבעונת השנה מצאנו שסופם קשה מתחילתם, כדאייתא ביומא ט"ז א', "שילהי דקייטא קשיא מקייטא". אלא צריך לומר ששונה סוף החורף מסוף הקיץ, שבקיץ סופו קשה מתחילתו מהטעם כפי שפרש"י שם, "שילהי דקייטא, אלו, שהוא סוף הקיץ קשה מקייטא, קשה חומו מחום הקיץ של תמוז, לפי שכבר נתתחם כל האויר וגוף הברייתו בחום הקיץ שעבר עליו תמי, מתתחם הוא עתה בחום כל ומזיק", אבל סוף החורף כל מתחילתו, שאין בו כבר גשמים חזקים כמו בחילתו, ועל כן כבר יכולים להתחיל לתקן את הדרכים, ומתחילתם לא חששו חז"ל לתקן שלא יבקשו של הגשמים, מאחר והם גשמים קלים יותר ופחות יש חשש שימנעו מעולי רגלים לקיים את מצוותם.

ויעוין נוסף כתב בשם כמה ד"ח, שבחדיית תפילת בקשת הגשמים אין כל נזק או הפסד, שאנו מבקשים מה' שיתן לנו את גשמי השבועיים הללו לאחר מכן, בימים בהם מבקשים על הגשמים, ועל כך תקנו חז"ל שלא יבקשו שבועיים אלו גשמים מפני עולי הרגלים, אבל לעומת זה, אם יפסקו לבקש על הגשמים שבועיים הסמוכים לפסח, יש בכך הפסד רב לכל ישראל, שימנע מהם אותם גשמים, שאין להם תשובות, ועל כן תקנו בחכמים כן, אלא מבקשים הגשמים עד יום הראשון של פסח.

לקוראינו הרבים בכל מקומות מושבותיהם שיחי' זכינו ובחסד ה' גליוננו יוצא לאור זה השנה השביעית, ומגיע לכל קצוי ארץ, ורבות קוראים מתענגים עליו מדי שבת בשבתו!
בכל שנה, לקראת ימי הפורים הבבליים, אנו זוכים להוציא גליון במהדורה מיוחדת ובכמות מרובה, כאשר הדבר המבוקש ביותר שבו, הוא ציור עם למעלה ממאה פרטים שצוירו ע"פ פירוש חז"ל והמפרשים, ועל המעיינים בו למצוא כל פרט ופרט מדוע צויר כך ולא אחרת, ולהביא מקורות לדבר.
אלפי התגובות והתשובות המגיעים למערכת מעידים על ההתלהבות המרובה והתועלת הגדולה של הציבור מגילון זה, וזאת מלבד הביקוש הגובר לקבלת הגליון המגיע מכל קצוי ארץ, כאשר אין ספק שהזכות הרבה של יוזמי הפרוייקט שיש בהם, הוא עד לאין שיעור!
בשנה זו נענינו לבקשת רבים ובתוכניתנו שהציור יודפס בעזרת על דף כרומו צבעוני, בנעשרות אלפי עותקים, להגדיל תורה ולהאדירה.
בכדי שנוכל להוציא את תוכניתנו אל הפועל, המערכת פונה ל'גבורים בעם' לנא להחליך חוששים לטיען הפצת התורה, בהוצאות הרבות להדפסת הגליון והפצתו בקרב הארץ, כאשר מפאת כמות ההדפסה המרובה והפצתו גם בחו"ל, עלינו להדפיס את הגליון ברו"ח אדר, ובכדי שנוכל להכניס את ההנצחות, רצוי להקדים את התרומות.
המחיר להנצחה בגליון: הנצחה בתיבה בכותרת הגליון (עד 4 הנצחות): כל אחד עבור הדפסת והפצת 2500 גליונות, 1500 שקל. הנצחה בתיבה קטנה בתחתית הגליון (עד 8 הנצחות): כל אחד עבור הדפסת והפצת 1000 גליונות, 600 שקל. וכמוכן כל תרומה שתקבל בברכה ניתן לפנות למזכירות בעניני הנצחה במייל: jchudbchidud@gmail.com, ובטלפון, בא"י: 08-9743436, ובחו"ל: 1-732-5973555.

מעניא דירחא

מולד חודש אדר
יום ראשון
בשעה 5:37.13 אחה"צ

כתב הדרכי משה (תכ"ו אות ב'), "... אבל בשאר מוצאי תעניות אין לקדשה, דאין שרויין אז בשמחה"

היכן מצינו שאף לדעת הרמ"א יש לקדש הלבה במוצאי התענית.

מעשה רב

בתפילת ערבית של מוצש"ק, טעה הש"ץ ובמקום לומר 'חצי קדוש', המשיך ואמר 'קדוש תקבל', ועד שהציבור שם לב לטעות, כבר השלים הש"ץ את הקדוש והחל באמירת 'יהי נועם ו'ואתה קדוש' כשסיים הש"ץ ב'גדיל תורה ויאדיר', אמר חצי קדוש ומיד לאחוריו פתח ב'עלינו לשבח לאדון הכל'.

עם סיום התפילה אמר ר' ראובן ל' שמעון ידיו שהתפלל עמו יחדיו בבית הכנסת, שלכאורה נהג הש"ץ שלא כדיו, ושוב טעה בהנהגתו, שלאחר 'גדיל תורה ויאדיר' היה עליו לסיים את הקדוש ולומר קדוש תקבל, אבל לא חצי קדוש.

מעניא דפרשתא

קיי"ל דנשים שטרות ממחצית השקל (שקלים פ"א מ"ג, רמב"ם שקלים פ"א ה"ז). מה הם הקטורות והטעמים שיש לפטור נשים ממצוה זו (לכה"ג א'?).

מעניא דסדרא

"אסור להלוות בלא עדים" (שו"ע ח"מ ס' ע" ס"א). היכן נרמז דין זה בפרשתינו?

כתב חידה

בתעניות רבות ישבת, ובעבודתי ורוחי השתבחת. על חברי שבחרי איימתי, לבסוף את חלקם קבלתי. ימי המשכן העראי מחיי נלמדים, וזכיתי לחתן וצאצאים מיוחדים. מי אני?
רמז: דמות הקשורה לפרשה תוכות: הקשר בין הדמות לפרשה הוא בחזרתה או ברמיזה בפרשה או בפרשי

חילוקא דרבנן

כתוב (שמות כ"ד ג'), "ויבא משה ויטפח לים את כל דברי ה' ואת כל המשפטים ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דבר ה' נעשה", ופרש"י, "ואת כל המשפטים" שבע מצות שצטוו בני נח ושבט וכבוד אב ואם ופרה אדומה ודינין שניתנו להם במרה", ומבואר שכבר במרה צטוו על השבת.

ע"י בפרסוק (שם ט"ז כ"ב), "ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה שני העמר לאחד ויבאו כל נשיאי העדה ויגידו למשה", ופרש"י, "ויגידו למשה" שאלוהו מה היום מימיים, ומכאן יש ללמוד שעדיין לא הגיד להם משה פרשת שבת שצטווה לומר להם (שם ה) והיה ביום הששי והיזנו וגו', עד שאלו את זאת, אמר להם (שם כ"ג) הוא אשר דבר ה', שצטווית לומר לכם...". ומבואר שבשבוע שם ט"ז אייר, תחילת יודת המן, כבר נצטוו ישראל על השבת.

בין חידות

איך יתכן שיצטרכו לקרות 'פרשת פרה' מדין 'קריאת ד' פרשיות', ולא ב'מפטיר'!

© כל הזכויות שמורות ל'איחוד בהידוד' ולרבנים הכותבים - מודיעין עילית - ארץ ישראל

תשובה ל"מעשה רב"

בתשובה לשאלה, אודות מי שמגיע לביה"נ בין הקשרה ראשונים, ויצא עוד לפני תחילת התפילה כדי להניח טו"ת בחוץ, וכשחוזר יש כבר עשרה בלעדו, האם הפסיד בזה מעלת עשרה ראשונים.

כדי לדון בתשובת ענין זה, יש לברר קודם מהו גדר מעלה זו של עשרה ראשונים, וכן אם זה הלכה בהלכות תפילה, או בהלכות ביה"נ וכדלהלן:

טעם המעלה בעשרה ראשונים

א] בברכות מ"ז ב' איתא: "ואמר ריב"ל, לעולם ישכים אדם לביה"נ, כדי שיזכה וימנה עם עשרה הראשונים, שאפילו מאה שאחריו, קבל שכר כולם. שכר כולם ס"ד, אלא אימא ג' נותנים לו שכר כנגד כולם". טעם הדבר במואר במהרש"א בח"א, "דכל בי עשרה שכינת שריא, והם ' הראשונים שהביאו השכינה לביה"נ, והבאים אח"כ אין עושין כלום בזה, רק מה שמתפללין עם העשרה שהביאו השכינה לשם".

ועי' בתרי"ב בברכות (ד' א' מדיף רי"ף) שכתבו: "וטעם הדבר מפני שהשכינה שורה בביה"נ כשיש שם צבור, דכתיב אלקים נצב בעדת אל-ל", ונראה דכוונת הת"י גם על דרך מש"כ המהרש"א, דהם הביאו השכינה לביה"נ.

ב] אמנם עי' בגמ' שם ו' ב', "א"א יוחנן, בשעה שהקב"ה בא בביה"נ, קולא וצא בה עשרה, מיד כועס, שנאמר מדוע באתי ואין איש, ורואה ואין עונה".

ואפשר לומר לפי"ז, שאותם עשרה ראשונים בזכות שמסלקין נעם, ועושין נחת רוח לביה"נ, שזו זכותם יותר משאר אנשים.

ענין השראת השכינה בביה"נ כל יום מחדש

ג] וצ"ע אם אין זה נאמר דוקא בביה"נ, שהוא מקדש מעט, או דבכל מקום שמתאספין לתפילה. ולכא'י מה שהגמ' נקטה ל'ביה"נ' ולא סתם להתפלל, י"ל דדוקא קאמר, וה"מ בזה, שבכל יום יש ענין להשרות השכינה בביה"נ, שבכילול בכל יום הקב"ה נכנס ומשרה עוד פעם שכינה, וכדמשמע לשון הגמ' בברכות ו' ב', "לל הרגיל לבוא לביה"נ ולא יום אחד, הקב"ה משאיל בר', וא"כ לפי"ז כיון שבאו עשרה לביה"נ, גם כשיצאו אח"כ אחד מהם, שוב אין ענין של עשרה ראשונים בטל, כיון דהשכינה כבר שרויה בביה"נ מכח מה שבתחילה היה עשרה".

אמנם מפורש ויצא מדברי המ"א בס' צ' סק"ה, דכל המעלה בעשרה ראשונים, הוא "דוקא שיתחלף עמהם". הרי דאם אינו מתפלל עמהם, אע"פ שבא לביה"נ, אין לו מעלה זו.

טעם שהאריך לא יכל להיות מעשרה ראשונים

ד] והנה ה"ף והרא"י בחרו להביא גמ' זו [הנמצאת בש"ס בדף מ"ז פרק י"ג, לעיל בפ"ק, בסמוך שנתעמתא ומדקמי ומחשכי לבי כנישתא, אפשי לבי, לפרש, דהם ס"ל הדלכה דעשרה ראשונים הוא סניף בדין דמצות השכמה לתפילה, או דהוא סניף בדין ריזות".

יש מזה נפק"מ דאם יש מעלות אחרות כנגד זה, פעמים עדדף על מעלת עשרה ראשונים, ועי' בשו"ת כ"ה ב': "ויניח תפילין בביתו, וילך לבוש בציצית ומוכתר בתפילין לביה"נ", ובמ"א שם סק"ב כתב בשם כוונת האר"י: "שמהאי טעמא לא היה האר"י מעשרה ראשונים בביה"נ, מפני שהם היו משמימים קודם אור הבוקר, והוא לא רצה לילך לביה"נ בלא תפילין, וכן

1 והנה כפי היסוד ששיקרו מדין השראת שכינה בביה"נ, הסתפקתי אם ה"ל ענין הבאים ללמוד בחבורה, דעשרה שיושקין בתורה שכינה שרויה ביניהם, כדנתן באבות פ"ג מ"ו. ובחפשי מצאתי שבאים משנת יוסף ח"ט ס' כ"ז אות ד', שכתב: "כל העשרה הראשונים בשיבה, בכלל, ובשעור תורה, הם המעולים ונטולים שכר כל המאות הבאים אחריהם".

[ויל"ז במקום שיש הרבה לומדים, כל אחד לומד ענין אחר, ולכא' יש אמנם הרבה יחידים שבעולים ליתר משלומין, אבל אין זה נחשב לחבורה של לומדים, ועי' ביאור הלכה ס' קנ"ה, וראה בדברי הגר"י אברמס זצ"ל [בנו של הגר"נ זצ"ל, ראש ישיבת חפץ חיים] בראדאי בפי"א, שנדפסו בס"ס "יחודשי עת", מהאגון ו' הענין לוביבין זצ"ל, שכתב: "ומסתבר שאין יוצאים בזה עשרה יחידים לומדים באותו בניין, אלא בענין שכולם ילמדו ביחד, ועי' יש להעיר על דרך הלימוד הנפוץ... שכל אחד לומד רק עם החברות שלו... וכדי לתקן את זה יש לנהוג לפעמים חברותיות שונות ידברו יחד בלימוד, ועי' זו יחיה חשב כאילו לומדים כולם ביחד, ויקיימו המצוה של לימוד תורה בחבורה, ויזכו לקטנת התורה".

וכע"ז כתב הגר"י שר זצ"ל [בלקט שיעור מוסר, ח"ב ג' קוטרס ת"ת, עמ' של"ג], שכיום שטבל כמעט ליתר המושג של רב שלומדים ממנו כל חלקי התורה, ההשלמה לזה הוא הלימוד בשיבה בוצרת, ע"י שושמונים שהסותר כל הרבים וכו'. ועי' וכו' בס' יגבר שיח [מתרג"ל פרקימי שליט"א, עמ' נדק"א], שברב, האגון ר' יששכר מאיר זצ"ל, שהוקמה בביתו הגמ' תל"א ד', אשר כל החלקים שישביה חברים, ששיערה של לומדים מה מדברי מידות טובות ודיבורי חברים, שיהלעל על אדם גדול - חזקת חבר".

בשו"ת משנת יוסף ח"ט ס' כ"ו, כתב בתו"ד: "כיון שיסוד עשרה ראשונים הוא לגורם השראת השכינה, ולפי"ז שייך גם בנינים וקטנים להיות מעשרה הראשונים, שגם הערות נשים היא חלק מבניהם, וסודה בה השכינה מהשראתה בבניהם". ולכא' אינו מובן, וסודיס אשה וקטן אינם בכלל עשרה לדבר בקדושה, וא"א לעשות מנין אלא בעשרה גדולים. ויל"ע בקטן שידול עבר, ובא לתפלת ערבות קודם הליכה, אם שכבא היה מעשרה ראשונים, אם עדיין לא היה גדול, ולבתיים באו אחריים עוד קודם שנעשה גדול, אם יש לו מעלה זו [נראה ש"מ משנת יוסף ח"ו ס' ה']

מבואר במ"ב ס' י' צ' סקמ"ז.

טעם שהרמב"ם השמיט ההלכה דעשרה ראשונים

ה] והנה הרמב"ם בריש פ"ח מתפילה, כתב: "ולעולם ישכים אדם ועירב לביה"נ, שאין תפלתו נשמעת בכל עת אלא בביה"נ וכו' ומצוה לרוץ לביה"נ שנאמר ונדעה נרדפה לדעת את ה'...", ועי' בהגהות מיימוני אות ב' שמביא הגמ' דברכות מ"ז ב', דיקדים מעשרה ראשונים, וצ"ב מדוע השמיט הרמב"ם דין זה. ולכא' נראה כי למד שכל זה נכלל בהלכה של ישכים ועירב לביה"נ, וצ"ע.

ועיין באגודה עמ"ס ברכות (עמ' י"ח), שכתב: "אמרינן פרק ג' שאכלו, אמר ריב"ל, לעולם ישכים אדם לביה"נ, ויטול שכר כנגד כולם", ואולי גם לפני הרמב"ם היה גירסא זו.

ו] ש"ר בספר 'בן ידית' הרמב"ם [מגאון ר' יחזקאל שמואל ב"ר יהודה טאריקה זצ"ל, מחכמי הדור לפני קרוב שלש מאות שנה, ספרו נדפס לאחר פטירתו, בשאלוניקי תקס"ו], שכתב: "ומה שלא הביא ארינו דצריך להיות מעשרה ראשונים, אפ"ל דכיון דקאמר דישיכי ועירב, הא כלול שם שיהיה להיות מעשרה ראשונים, ועוד דאין לו צורך לתפלה, אלא שיש לו שכר גדול, והוא חסידות ולא מן הדין".

אחרי כתיב, ראיתי להרב כנה"ג שם, שכתב פירוש דברי רבינו, ושם מצאתי כתוב וכוונתי קצת לדבריו, אך מה שפירש במש"כ רבינו להשיכם ולהעירב, דיינו לימנות עם עשרה ראשונים, ע"ש, אין דעתי נוחה בזה..., ע"ש שמבאר למה אין נראה לו לפרש כן ברמב"ם.

היה מעשרה ראשונים ויצא לזכר מצוה

ז] והנה במ"א שם בהמשך דבריו, כתב על מה שהאריך"ל העדף לכנס בטו"ת לביה"נ ומשום כך נמנע מלבוז קודם אור היום לביה"נ, ו"אין להקשות [דהאר"י יכל להקדים לבוא מצד אחד קודם אור היום ואח"כ ה"ל לצאת מביה"נ כשיאור היום ויניח תפילין, י"ל, דאדחכי והכי גמרו הקהל ברכות השחר ופסד"ז, לכן מוטב לבטולי הא מקמי הא".

וכתב בא"א להגאון מבוטשאוטש: "מזה נראה מבואר, שכל שהשלים לעשרה הראשונים קודם זמן תפלה, והלך אחר שהניח שם עשרה, ובא להתפלל אח"כ, שלא איבד זכות השלמתו לעשרה ע"י צאתו"ל לפי שעה משם"... ונראה שכשהתחל תפלת י"ח קודם שובו לשם ע"י שהיו עם עשרה זולתו, גם שבא תיכף זכו עשרה הראשונים בעמלה הלכה, כיון שהיו בשעת ההתחלה, אך כל שבא קודם התפילה, גם שכבר היו אז שם כמה פעמים עשרה, בבואו [בחזרה] וזכה למעלתו שיהיה לו קודם צאתו, שהיה תחילה מעשרה ראשונים".

היוצא להניח תפילין בחוץ לא הפסיד זכות 'עשרה ראשונים'

ח] ש"ר בשו"ת שרגא המאיר [להגרש"פ שניעבלג] ח"ח ס' קל"א אות א', שנשאל שם, "בביה"מ שלומדים שם, ובערך חמש דקות לפני זמן התפלה יוצאים כדי לעשות הכנות וטוב נכנסים, וגם נכנסים הרבה שעדיין לא היו היום בביה"מ", ונשאל, האם אותם הראשונים איבדו מעלת עשרה ראשונים.

ומשיב מדקדוק לשון המ"א ס' כ"ה סק"ג, דהיה מן הנמנע מהאר"י לצאת כשיאיר היום ולהניח טו"ת, משום שיאיר ברכות השחר ופסד"ז, דשמע "שאם בא לביה"מ" קודם אור הבוקר, לא הפסיד במה שיצא להכנות, משכר

נ"ט, שיש ענין לחנך גם קטנים במעלת עשרה ראשונים, וצ"ע.

ש"ר ב' דעת נוטה [מדברי הגר"ח קניבסקי שליט"א] ח"א עמ' ע"ר, שמועד, דעשרה ראשונים נטלים עם שכר כל הגמים והקטנים שבאים להתפלל. ויש לחוסקי, לפי פירושו של ה'תומר דבורה' בדי"ה לשארית נחלתו, שכל אחד מהעשר כלולים בו כל העשרה, וזה שייך רק עמי שבטלים לעשרה [וראה ב'שפת חיים' - מידות ועבודת ד' - ח"ב עמ' 3], מה שביאר בדברי ה'תומר דבורה'.

ו] לפי"ז לא יכין ענין עשרה הראשונים הוא רק במנין ראשון, ושו"ת משנת יוסף ח"ו ס' כ"ט אות ה', דגם בשאר מנינים יש מעלה זו, וכן פשוט משמעות המ"א שמובא בסמוך. וראה ב'שיח תפלה' עמ' ת"ז, שהגר"י טשורו שליט"א, מעיר: "יש בתיכ"נ שבדם מתקיימים כמה מנינים בבת אדם וחדתרדים סומכים, אלא מתחיל ואח"כ באמצע ואחר קרוב לסוף, ובא אדם להתפלל, ובמקום הנתיח וחדתר ובתחילתו למנין הבא כדי להתפלל כסדר, הוא נכנס למנין שהם בסוף פסד"ז, ומניח תפילין בהלכה, וממנעם ודומה וכו' וכו' וכו' ואולי שפסק את החיבור בשמו"ג, והוא הפסק יחשב? והוא חושב האדם שיתפילה קורעה על עינה לרצון למעלה?".

4 ומלשון המ"א יש לידקדק עוד, דמי שכבר התפלל, ורק מצטרף להשלים, משך דאין לו מעלה זו. דמי לדחות דכוונת המ"א באופן שיצא אח"כ מבניהם".

ועי' בערך השלחן סי' צ' דין י"ח, שכתב: "ובזהר משמע שכל העשרה יבואו ב"ב מאת אחת, ואפילו מי שאין ביכולתו להיות מעשרה ראשונים... מ"מ יחדר לבואו במקום האפשרי שיכול, דכל הבא קודם, קרוב יותר לחינת קדושה מהבאים אח"כ".

וראה בתוצאות חיים בעל ראשית חכמה, שכתב, שמנהג הקדמונים היה, לקטס את ענינים שלם שאז זכו להמנות על העשרה ראשונים.

6 ובס' היוצאות הנדמ"ח, עמ' תקל"ז, מובא מהקדמת מהר"ח ויטאל לעשר ההקדמות הקראים 'סור מרע ועשה טוב', שכתב: "לדל לביה"נ קודם עלות השחר קודם חיוב טו"ת", להזהר שיהיה מעשרה ראשונים. ועמ"ש"ל ע' סתירת שבת הארז"ל בזה לכאורה, בשו"ת ישכיל עבדי ח"ט סי' ד'. עי' שיח תפלה מ"ג ת"ז-ה"ו.

7 וראה בשו"ת אור לציון ח"ב פמ"ה אות כ"ב, שכתב: "אע"פ שמצוה להיות מעשרה ראשונים בביה"נ, וכא' ראוי להניח בתוך ביה"נ כדי שלא גדולה, מ"מ אר נדמוני יחד עם שיח"ב לכבוד, לו של לכבוד להכנס

עשרה ראשונים, דאל"כ מה צריך המ"א לתרוץ דאדחכי והכי גמרו הקהל ברכות השחר ופסד"ז, תיפול"ל שאם יצא מביה"מ ללחיה תפילין וכבר יש שם בביה"מ יודר מעשרה, יכיל ממנו הזכות מעשרה ראשונים אלא ע"כ כיון שהוא היה היום מביה"מ דעשרה ראשונים, אפילו אם יצא לעשות הכנות לתפלה, לא בטל ממנו הזכות וכו' אע"פ שבין כך יבואו מחדש עשרה אחרים".

תשובה ל"חילוקא דרבנן"

בתשובה לשאלה, דהא דכתיב (שמות כ' ד'), "לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר בזמים מתחת לארץ", ופרש"י, "וכל תמונה. תמונת כל דבר אשר בשמים", ואיתא ב"ר (כ"ד ב'), דבא לרבות חמה ולבנה וכו'. וצ"ע מהא דמציינו בפסוק (יהושע

כ"ד ב'), "ויקברו אותו בגבול וחתלו בתפנת סרח אשר בנה אפנים מפצוף להר געש", ופרש"י, "בתפנת סרח. כך שמה, ובמקום אחר הוא קורא אותה תמנת חרס, על שם שהעמידו תמונת החמה על קברו, לומר זה הוא שהעמיד החמה, וכל העובר עליה אומר, חבל על זה שעשה דבר גדול כזה ומת...". ואיך הותר להעמיד דמות חמה?

עי' בשו"ת מנחת אלעזר ח"ג ס' ט"ו, שעמד על הקושיא ותיק"ל עפ"י מש"כ הרמ"א ב"ר ד"ק קמ"ד, דברבים ליכא חשד, ומותר לעשות כן, ובציוריו הטעם מש"כ בשו"ע שם, דלהתלמד להבין ולהורות ג"כ מותר [הטעם 'רבינו' לחוד, לא סגי, כיון כיון דכתיב כתב שם רבינו יוחנן, דמכויר הוא הדבר], ובא המנח"א: "י"ל כיון דהוי קברו של הנביא, מנהיגן של ישראל וכו', וידוע היה אז שכיבש יהושע את א"י, והעביר את העמים שבתוכה... ונטע בתוכו ובארצינו אמנות א' עולם אחד המיוחד ית"ש, ובזה נתגלה על ידי, כי בן אדם, יהושע בן נון, היה לו כח להעמיד את החמה, ע"כ שאין בהם אלקות כלל בשמש וירח ומערכת השמים, כיון שבן אדם מושל בס, רק לו ית"ש לבדו הממשלה בכל, ובזה הכה על קדקדן של עובדי חמה ומזלות".

תשובה ל"מבין חידות"

בתשובה לשאלה, מהי ההלכה מ'הלכות פורים' הנהוגת בק כשפורים חל ביום ראשון או ביום חמישי.

כתב מהר"ם"ל של פורים [מהר"ל מנהגים, הנדמ"ח, עמ' תכ"א] "אמר מהר"ם סגל, אין להגיד ההלכה לא בחבורים בתענית אסתר, וחסך לדבר אין אסתר מגדת, וכשתענית אסתר במקום לה, לא חסך, והגיד, וכן כשיאיר [תענית אסתר] ביום ד', הגיד בו ביום, משום דביום ו' אין להגיד דהוא שושן פורים וערב שבת, ואין פנאי. ואמר, דהוא סבר טעמא דאין מגידים, מתוך שטרודים לעשות בצרכי פורים, כדרך שאין הולכים בשיבה בע"ש משום טורח לכבוד שבת, והיכא דישנן בחורים פנויים אדית להון מטריחים אחרים לצורכן, אין להקפיד שמגידין ההלכה בתענית אסתר". ועיין במ"ב ס' תרפ"ו סק"ג, ובשעה"צ שם אות ח',

ראשון, ולוותר על מעלה זו, ואילו הם שחיב לכבדם, אם הוא אינו ת"ח והשני ת"ח, או שהוא ת"ח והשני גדול הדור, ששהוא אינו זקן והשני זקן, או שהוא זקן ושנישם והשני בן שבעים, וכן אביו או סבו, או אחיו הגדול, או חמיו או דודו, כל אלו חייב לכבדם שיכנסו לפניו". [ומש"כ דהראשון מעשרה ראשונים עדיף, עמ"ש"כ בעמדת יו"ט על הרא"ש פ"ק דברכות ס' ז' אות י', וראה בליקוטי מהר"ח ריש הלכות תפילה].

8 ובא"י ס' כ"ה אות י', מביא: "כתב ספר מקור חיים, אמנם טעם שרגיל לילך לביה"נ למנוח מ"א ראשונים קודם עלות השחר, עדיף טעם שנטול שכר כנגד כולם, ומקיים מ"ש הכתוב ברוב עם הדרת מלך וכו', אבל בשו"ע מהר"י לוריא ס"כ"א, כתב, דיותר טוב לילך לביה"נ מעטף בטו"ת, משילך קודם יומן טו"ת ולהיות מעשרה ראשונים, ע"כ... ובאמת מסתבר כמק"ל, כיון שעדיין אין מנין של ציצית, אין החיוב מוטל עליו".

וראה ב'הליכות שלמה' - תפילה - עמ' מ'.
9 ש"ר בשו"ת משנת יוסף ח"ט ס' כ"ט אות ב' שכתב: "י"ל, הדגם שדרכו בקודש [של הרמב"ם] להביא גם דברי מוסר והנהגות עפ"י הלכה, כולו זאת או רק חלקה שצריך לשנות, אבל ח"ו לאצטוי ולדחות חבירו כדי שלא יקדימו", ע"כ שם באות ד' מנהגות הארז"ל, יש ללמוד, דכל שיש סיבה של הידור מצוה אחר, כגון תפילה על עמוד התפילה מתוך ד"ל וכו'". וזוהה הענין שאלה הראשונים, וכתוב: "ואולי זה טעם השי"ע שהשמיטו תיבת 'לעולם' להורגו שלא תמיד מותר". וראה בדעת נוטה ח"א עמ' ע"ר, תהרה"ג 73, שמצד דרוב עם עדיף משום מדקרא ליקף לה, וא"כ חמיר טעם ע"ש.

10 אמנם העירוינו לדברי המ"ב בי' א' סק"ט, שכתב לענין חבורה שאומרים תיקון צות: "וטוב יותר שאימרו את התיקון בבית הכנסת משאימרוהו בחוץ הסמוך לו, דבית הכנסת קדיש טעם, וגם שהיה מהמעשרה הראשונים זצ"ל"ל שאם לא היתה הכנסת טעם, וזמן תפילה יצאו להנחת טו"ת, בזה לא מייירי המ"ב, דאפשר שגם לדעתו לא הפסידו המעלה, רק אם מתחילה לא היו בבית הכנסת כלל.

11 בשו"ת ושמעון משה [נשאליש שאלה הררה"ג ר' משה פריד שליט"א אות מרן הגרש"א זצ"ל"ל ומה שהשיב על עמ' ל', שאם יצא, ובאו כבר אחריים ויש עשרה, אין חכ"כ נמי דאב"ד זכות. וראיתי בס' הערות ממרן הגר"ש זצ"ל, עמ"ס ברכות מ"ז ב', שאמר, שאם לא הניח טו"ת, כי למד קודם בתוך ביה"נ, לכא' ראוי להניח בתוך ביה"נ כדי שלא יפסיד מעלת עשרה ראשונים שמעם שסבור דאין ל"מ הטעם למה יוצא,

שהביא דברי מהר"ל הללו.

תשובה ל"מעניא דסדרא"

בתשובה לשאלה, בהא דאיאת בסנהדרין (י"ח א'), "המלך לא דן ולא דינין אותו...". היכן לכאורה מצינו להיפך מכן, ע"פ פרשתינו.

הנה נאמר בפרשתינו (י"ח י"ג), "ויחי ממחרת וישב משה לשפט את העם...". ולכאורה ל"ע"מ מגמג' סנהדרין הנ"ל, דמבואר שהמלך אינו דן, והלא משה רבינו מלך היה, וכדאיאת בזבחי (ק"ב א'), "חמש שמחות היתה אלישבע יתירה על בנות ישראל, יקמה מלך...". ו"במק' של אלישבע היינו משה רבינו. וכן איאת בשמ"ר (ב' ו'), "...אעפ"כ זכה משה לשתיהן (כהונה ומלכות), כהונה, שישמרו בו ימי המלואים, מלכות, דכתוב (דברים ל"ג ה') ויהי בישראל מלך", ו"כ הרמב"ם פ"ו מהל' בית הבחירה, ה"א), "ומשה רבינו מלך היה".

ונהנה בעיקר הא דאין המלך דן ואין דינים אותן, איאת עוד בסנהדרין שם (י"ט א'), "אמר רב יוסף, לא שנו אלא מלכי ישראל, אבל מלכי בית דוד, דן ודינין אותה", ומבואר למסכת הגמ' שם, שאינו אלא גזירת חכמים משום מעשה דינאי המלך.
וכ"כ הרמב"ם (פ"ב מהל' סנהדרין ה"ה), "מלכי בית דוד אף על פי שאין מושיבין אותם בסנהדרין, יושבין ודינים הם את העם, ודינים אותם אם יש עליהן דין, אבל מלכי ישראל אינו דין ואין דינין אותם לפי שאין נכנעים לדברי תורה שמא תבא מהן תקלה". וכפל משנתו בפ"ג מהל' מלכים ה"ז, וכתב, "כבר ביארנו שמלכי בית דוד דינין אותן ומעידין עליהן, אבל מלכי ישראל גזרו חכמים שלא ידון ולא דינין אותו, ולא מעיד ולא מעידין עליו, מפני שלבן גס בהן ויבא חדרת תקלה והפסד על הדת".
ולפ"ז יתכן דקושיא מעיקרא עליה, אבל בזמן משה רבינו עדיין לא נתחדשה גזירה זו, ולכן הוי דומיא דמלכי בית דוד, שהם דינים אחרים, ואחרים דינים אותם.

ונהו ידוע גם מה שעמדו המפרשים בהא דאיאת במכילתא דר"י בפרשתינו (מסכתא דעלמק פרשה א', והובא ברש"י שם י"ח י"ב), "ויבא אהרן וזקני ישראל לכל' לחם עם חותן משה וגו', ומשה להיכן הלך, והלא מתחלה יצא לקראתו, שנא' ויצא משה לקראת חותנו, ועכשיו להיכן הלך, אלא מלמד שהיה עומד ומשפט עליהם". והקשו בזה, דכיצד נהג משה כן והלא היה מלך, וקיי"ל דמלך שחבל על כבודו אין כבודו מחול.

ועי' מש"כ בהו המקנה בקדושין ל"ב ב' ד"ה מלך, וכן מש"כ הנצי"ב במרומי שדה שבוטות ט"ו א' ד"ה וכן. וכמו"כ עי' משכ"ת הגר"ק שליט"א בשקל הקודש פ"ד מהל' מלכים ה"א, בביאוה"ל ד"ה לא מלך".

תשובה ל"כתב חיידה"

מי אני: יחזקאל [בן בוזי הכהן].."

דמות הקסורה: רש"י שמות י"ט ט"ז, "בהית הבקר. מלמד שהקדים על ידם מה שאין דרך בשר ודם לעשות כן, שיהא הרב ממתין לתלמיד, וכן מצינו ביחזקאל (ג' ל"ב – כ"ג), קוּם צֵא אֵל הַבְּקָעָה וגו', וְאָקוּם וְאָצֵא אֶל הַבְּקָעָה וְהֵנֵךְ שֶׁם קְבוֹד ה' עִמָּד".

עם אבי המבוזה לא גליתו – שיחזקאל שהיה בנו של ירמיה שהיו מבוזה בעיני ישראל, לא גלה עמו.

שיחזקאל הנביא היה בנו של ירמיה הנביא, שבפסוק כתוב שהיה בנו של בוזי, דכתוב (יחזקאל א' ג), 'הִיָּה הָיָה דָּבָר ה' אֵל

יְחִזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הִפְתָּן בְּאָרְץ פְּשְׁדִים עַל נֶהַר כְּבָר וַתְּהִי עֵלָיו שֵׁם יָד ה', וְאִיתָא ברד"ק שם, וכן הובא בערוך ערך בז (ב), "ובתרגום ירושלמי, יחזקאל נביא בר ירמיהו נביא, ונקרא ירמיהו בוזי על שהיה מבזין אותו".

ויחזקאל לא גלה עם ירמיה אביו, שהרי היה מהגולים לבבל, לארץ כשדים, כמפורש בספרו במקומות רבים, וכונון (יחזקאל א' א' – ג'), 'וַיְהִי בְשָׁלְשִׁים שָׁנָה בְּרַב־יָבֵיב בְּחֻמְשָׁה לַחֲדָשׁ וָאָנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נֶהַר כְּבָר וּפְתָחוּ הַשְּׁמַיִם וַאֲרָאָה מֵרָאשֵׁי אֲלֵהִים. בְּחֻמְשָׁה לַחֲדָשׁ הָיָה הַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לְגִלּוֹת הַמֶּלֶךְ יוֹאָכִן. הָיָה הַיָּה דָּבָר ה' אֵל יְחִזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הִפְתָּן בְּאָרְץ פְּשְׁדִים עַל נֶהַר כְּבָר...'. וגלה עם יחזקין מלך יהודה כמבואר שם ובמפרשים, ואילו ירמיה היה באותה שעה עוד בירושלים^[פ], שהרי גלה רק גבלות האחרונה בחורבן הבית, וגם כשגלה חזר והיה עם דלת העם עד להריגת גדליה בן אחיקם שלאחריה הלך עמהם מצריימה כמפורש בפסוקים (ירמיה ל"ט – ג').

ובתפקידו אחריו שנים הארכתו – שיחזקאל האריך שנים בתפקיד אביו להיות נביא ישראל אחרי שפסקה נבואת ירמיה.

שיחזקאל היה נביא, מפורש בספרו מתחלתו לסופו, ותחילת נבואתו היתה עוד בארץ ישראל, עי' מ"ק כ"ה א', שאין הקב"ה מתחיל להשרות שכירתו על נביא בחוץ לארץ, ו"ע"ע רש"י ורד"ק יחזקאל א' ג'.

שפסקה נבואת אביו, שירמיה התנבא ארבעים שנה, כדאיאת בפסיקתא דר"כ י"ג ל"ז, והוא ניבא כבר מימות המלך יאשיהו, ובסוד"ד ח' ור"צ כתב, "ירמיה נתנבא שנת א' רח"צ, י"ג למלך יאשיהו, ארבעים שנה קודם החורבן...".

ו"ע"ע בהערה^[פ] מה שהבאנו אודות הריגת ירמיה במצרים.

ויחזקאל האריך ימים והתנבא עד לאחר עליית עזרא, כדאיאת בפרד"א ח', "עלה עזרא וכל הקהל עמו, ורצה יחזקאל לעבר את השנה בזה, אמר לו הקב"ה, יחזקאל, איך לך רשות לעבר את השנה בחוצה לארץ, הרי ישראל אחיכם והם יעברו את השנה, שנאמר (יחזקאל ל"ו י"ז), בְּן אָדָם יָבִית יִשְׂרָאֵל יָשִׁיבִים עַל אֲדָמָתָם, שָׁלַח הוּא לְעַבְרַת אֵת הַשָּׁנָה", הרי שלאחר עליית עזרא עדיין התנבא יחזקאל, וזה היה ברואי אחר הפסקת נבואתו של ירמיה אביו. ועי'ש בביאור הרד"ל.

כהן הייתי ולתורה זכיתי – שיחזקאל היה כהן והוא זכה לתורה שתיחה בחלקו.

שהיה יחזקאל כהן, מפורש בפסוק (יחזקאל א' ג'), 'הִיָּה הָיָה דָּבָר ה' אֵל יְחִזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הִפְתָּן בְּאָרְץ פְּשְׁדִים עַל נֶהַר כְּבָר וַתְּהִי עֵלָיו שֵׁם יָד ה'".

ויחזקאל זכה^[פ] לתורה, שהרי היה ממעתיקי התורה ומלמדה לבני ישראל, ואף הלכות רבות מלידים מבניו, וכונון הא דאיאת ביומא ע"א, "דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו, מדאי יחזקאל בן בוזי למדנו", ועוד שמנאו הארבננאל^[פ] כמסור התורה, כמקבל ה"ב לנביאים והעשרים וע"פ מסיני.

ואילולי הורוש אינדו תורתי – שאילולי שדרשו את ספר יחזקאל לבאר שאינו סותר דברי תורה, היו מאבדים וגונים את תורתו.

שבתיחלה כשטו לאבד ולגנוג את ספר יחזקאל מפני שהיו בו דברים הנראים כקושיות לדברי התורה, כדאיאת אשכנז, י"ג א', "אמר לו יהודה אמר רב, ברם זכור אותו האיש לטוב, ובתניתו בן חזקיה שמו, שאלמלא הוא גננו ספר יחזקאל, שהיו דבריו סותרין דברי תורה. מה עשה, העלו לו שלש מאות גרבי שמן (למאור ולמוזנות – רש"י), וישב בעלייה, ודרשין".

וכתב רבינו גונאל שם, "שאלמלא הוא גננו ספר יחזקאל

שדבריו סותרין דברי תורה. פירוש, יש בספר יחזקאל דברים שמראין כאילו סותרי דברי תורה, כגון קרבנות המועדים וחונכות וכיוצא בהן, ובא חנניה בן חזקיה ודרשן כנון (ז), ונתברר שספר יחזקאל התורה שוין".

ועי'ע בפרש"י שם שגם כתב בדומה ובתוספת, "דברי תורה. כגון נבילה וטרפה וגו' לא יאכלו הכהנים, הא ישראל אוכלים, וכגון וכן תעשה בשבעה בחודש היכן נרמז קרבן זה בתורה... דרשן. כדרשינן להני קראי במנחות (מ"ה א'), דמשום דאשתרי מליקה בחטאת העוף גבייהו, הוצרך להזהירם על מליקת חולין שהיא נבילה". ועי'ע בחגיגה ה"ג א' ובפרש"י.

למרות הוראת חכם החמרתו – שיחזקאל החמיר על עצמו שלא לאכול מבמהמה שהורה בה חכם.

שיחזקאל לא אכל מבמהמה שהורה בה חכם, כפי שדרשו בחולין מ"ד ד', ג' את הפסוק (יחזקאל ד' ד'), 'וְאָמַר אֶקְהָה אֲדַנְיָ ה' הִנֵּה נִפְשִׁי לֹא מִטְּמָאָה וְנִבְלָה וּטְרֵפָה לֹא אֲכַלְתִּי מִנְעוּרִי וְעַד עַתָּה וְלֹא בָּא בְפִי בֶשָׂר פְּגוּל', שהרי לא ניתן לפרש את הפסוק כפשוטו, שהוא מותרים על שנצטוו לאכול דבר שמוקץ שיהיה למשל על הטומאה, ועל כן אמר ולהשבח שלא אכל נבלות וטרפות, כי מה החידוש בזה (רש"י ומלבי"ם יחזקאל שם), אלא דרשו, "הנה נפשי לא מטומאה, שלא מהרתי ביום לבא לידי טומאה בלילה. ונבלה וטרפה לא אכלתי, שלא אכלתי בשר כוס כוס מעולם (בשר מסוכנת שדומה לנבילה וטריפה – רש"י שם). ולא בא בפי בשר פגול, שלא אכלתי מבמהמה שהורה בה חכם, משום ר' נתן אמרו: שלא אכלתי מבמהמה שלא הורמו מנותותיו...". הרי שלפי ת"ק לא אכל יחזקאל מבמהמה שהורה בה חכם.

ועיינין שם בסוגיא שהכוונה על הוראה הבאה מסברא, שיש מקום לומר שאולי טעה בסברא הישרה, אבל דבר שהוא פסק ברור או גילוי מלאת, בזה אין כל מקום לחשוש ולהחמיר.

ובארץ הקודש להקבר לא זכיתי – שיחזקאל הנביא לא זכה להקבר בארץ הקודש אלא בחוץ לארץ, בארץ בבל. שיחזקאל הנביא לא זכה להקבר בארץ הקודש אלא בחוץ לארץ, כדאיאת בפרד"א י"ג, שכאשר י"ג, הוציא את יחזקאל לבקעת דורא והרהרו עצמות יבשות הרבה מאוד, כתיב (יחזקאל ל"ז א' – ד'), 'וַיִּהְיֶה עֵלָי יָד ה' וַיּוֹצֵאֵנִי בְרוּחַ ה' וַיְנִיחֵנִי בְּתוֹךְ הַבְּקָעָה וְהָיָא מְלָאָה עֲצֻמוֹת. וְהִבְדִּירֵנִי עֲלִיהֶם סָבִיב וְהֵנֵךְ רַבּוֹת מְאֹד עַל פְּנֵי הַבְּקָעָה וְהֵנֵךְ יְבֻשׁוֹת מְאֹד. וַיֹּאמֶר אֵלַי בֶּן אָדָם הַתְּיַחֲזִיקֵנָה הַעֲצֻמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַר נָא, אֵתָּה ה' אֵתָּה אֵלַי הַגָּבֵעַ עַל הַעֲצֻמוֹת הָאֵלֶּה וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם הַעֲצֻמוֹת הַיְבֻשׁוֹת שְׁמַעוּ דָּבָר ה'. "... וְאִיתָא שם, "אמר לו [הקב"ה ליחזקאל], בן אדם, מה אתה רואה. אמר לו [יחזקאל], אני רואה כאן עצמות יבשות. אמר לו [הקב"ה], יש בי כח להחיות אותן [בתמיהן]. והיה לו לומר, רבונו של עולם יש בי כח לעשות יותר ממלך, אלא אמר אֲדַנְיָ ה' אֵתָּה וְדַעְתָּ, כאילו לא האמין, לפיכך לא נקברו עצמותיו בארץ טהורה, שנאמר^[פ], ואתה על אדמה טמאה תקבר...".

ועי'ע בתדא"ר פ"ב, דאיאת שם, "...לפיכך הביא עליהן הקב"ה את יחזקאל והעביר אותו עליהן, שנאמר (שם א'), הִיָּהָה עֵלָי יָד ה' וגו', ואין ניחה האמורה כאן אלא שם, שנאמר (ישעיה נ"ז ב'), יְבֹא שְׁלוֹם יְנַחוּ עַל מִשְׁבּוֹתָם...". וכתב הרד"ל בפרד"א שם, "לומר שניבא יחזקאל על עצמו שהקב"ה גזר עליו שינוח שם בבקעה הלזו"ט בבבל.

ומקום קבורת יחזקאל הנביא הוא בבבל, כידוע, וכפי שכתב בהרד"ל בביאורו (שם ק"ז), "זה שנקבר יחזקאל בחוץ לארץ, אין צריך לראיה, שידוע היה מקום קברו בבבל" עוד היום", ועי'ע בסה"ד ג"א ש"ב.

למלכו נתנה ארץ מצרים בידו והגלה ירמיה וברוך לבבל, ולא זכר שם שוב שחזור לא"י, והרי רש"י מסיים 'כך שניה סגדר עולם', א"כ על כרחי הכוונה כמו שכתבתי, וכן הוא דחוק בלשונו".

עוד ציינו בביאור אבתי"ר שבסוף פתחה המגיה שם, שכתב בשם ספר אהבת ציון, שקבר ירמיה נמצא בחצר המטרה שבירושלים, עיי'ש.

והיודע מקור בענין מיתת ירמיה או מתי ירמיה בודאי כבר לא היה חי, נדה לו אם יודיענו להגדיל תורה ולהאדירה.

17 דדקדקנו בלשונות, שעל כהונה עולה הלשון 'הייתי', שהכח לא עשה דבר לכוונתו אלא שנו"ל לאביו חזון, ובמיוחד לעומת תורה, שהוא דבר שי עמל ויגיעה ועם כל זאת הוא ימצאתי', ועל כן עולה הלשון יזכיתי.

18 אכן הרמב"ם בהקדמה ליד החזקה לא מנאו, אלא מנה את ברוך בן נריה ובית דינו.

19 הנה פסוק זה לא מציאנו, אלא רק פסוק דומה לו, והוא נבואת עמוס למציה, 'ועמוס י"ז', 'לֵכֶן כֹּה אָמַר ה' אֱשֶׁרְךָ יַעֲרִי תֵנְהָה וּבְגָדֶיךָ שֹׂמֵךְ לְפָנָי וְאֶמְקֹדְךָ בְּחֶבְלֵי אֶמְתָּה עַל אֲדָמָה טְמֵאָה תַמְנוֹת וַיִּשְׂקָלְךָ גֵּלָה וַיִּגְדָּה מַעַל אֲדָמוֹתַי', אלא שבפסוק זה לא כתיב ענין קבורה, ובמיוחד שהוא אינו על יחזקאל אלא על אמציה, ואולי לשון המדרש "שנאמר" הוא לא דקא.

שו"ר שכבר הקישו כן המהור"ו והבית הגדול על המדרש, ומבהור"ו כתב, שלגירסת הליקוט "כמה דאת אמר ואתה על אדמה...". שאינו גורס "שנאמר", יש ליישב שאין המדרש מביא זאת לראיה מורה, "אלא ללוי מלאת בעלמא שבבל נקראת ארץ טמאה, ויחזקאל בבבל היה".

20 ולפייז יוצא שמקום קבורת יחזקאל הוא במקום בו החיה המתים בבקעת דורא.

21 ועי'ע בביאור הרד"ל שם אות ק"ז"ז שכבר דן בשאלה הידועה מדברי המרדכי כהנכות תפילין במחלוקת כסדרן בתפילין דרש"י ור"ה, שכתבו שם, "ששלחו שתינו ישראל כתב, שנפלה בימה שעל בקר יחזקאל ומצאו שם תפילין סגדר רש"י", וכתב הרד"ל, "אין הכוונה שהקבר והבניה היתה בארץ ישראל, רק הכתב שלחו מארץ ישראל, שנודע להם כן מבבל".

סיפור משאלה בעיתו?

אזכור אהבני המשפחה לייחוד הפניה עם פרש!

שהעניי חושב שנוטל את שלו, וקמי שמיא גליא".
כשראה אייזיק את דברי הפלא יועץ, ובמיוחד את השורות האחרונות שהיו מודגשות בטע אדום, הבין היטב את רמזו של דוד, ומה גלם ששם משפחתו של דוד היתה כשל קרובו, ועל כן לפתע לטעה בו מידת הכעס ובוטבוסו בגבוהים אמר לו שהוא מבקש ממנו להפסיק להתערב בעסקיו, ואינו רוצה לשמוע ממנו בדבר עוד בעיניו.

דוד חשב בליבו שאין הוא בן חורין להבטל ממצות 'מבשרך אל תתעלם', ועליו להמשיך לנסות לסייע לקרובו, על כן תלה במעלות את דברי הפלא יועץ הללו, כדי שכל פעם שאייזיק ישתמש במעלות הוא יראה את הדברים כנגד עיניו ותקוותו של שמואל בסופו של דבר דברי אלקים חיים אלו ישפיעו עליו לטובה ולברכה. השפעה אחת היתה להם, שבעקבות חליתם החליט אייזיק בליבו שהוא ילמד את אותו דוד לקח, שלא ישלם את דמי ועד הבית שהוא מחוייב בהם.

מאותו חודש ואילך הפסיק דוד לשלם את דמי ועד הבית, ולמרות שעבורו היה זה 'כסף קטן', בכל זאת התקשקש שלא לשלם בכדי ללמד את דוד לקח. וכשעברו כמה חודשים אייזיק עמד לעזוב את הבית הזמני ולעבור לביתו החדש והמשופץ, הרווח עליו נערכה כשדוד הזכיר לו את חובו עבור ארבעת החודשים האחרונים העולה היתה יחיד חמש מאות שקל, ואמר לו שאם אני משלם, הרי הוא מתנהג כנגב נאלח! באותה עת החליט בליבו שבתורת קמה דוד ולכל השכנים בבנין, לעולם הוא לא ישלם את חובו לו להלמד לקח.

לאחר היחלונות של ועד הבית עבר לשכן אחר וגם עבר זמן מה, חשב אותו שכן לדבר על ליבו של אייזיק שישלם את החוב במיוחד שבו כרדו אינו ועד הבית, ודברים היכים שברו את הנהגה, ואייזיק הסכים לשלם, ונתן לו במקום מאתיים שקלים על חשבון החוב, כשהוא מוסיף ואומר שאת יתרת הסכום הוא יעביר אליו בהקדם, אלא ששמורת דוד ואייזיק נפגשו ברחוב ודוד פנה לאייזיק בברכת בוקר טוב לבביתו, ואייזיק חשב שהוא בא ללגול עליו על שבוטף שילם, על כן השיב לו שמניו והמור עמו שהוא לא ישלם את שלוש מאות השקלים הנוספים על אפו וחמתו.

באותו ימים בהם אייזיק התעשר עושר רב, הציעו בפניו לקנות סופר ענק במרכז חיפה, שלדברי המציעים, מטעמי בריאות, מסיבה דומה לכל אבינו שבוז בזמנו את עסקו, הבעלים מחפשו למכרו במחיר מוזל. אייזיק ששלח את הרואה חשבון שלו שיבדוק את העסק וימליץ לו על הכדאיות ברכישתו, חזר ששילמו בעלי העסק עליו בונה האחרונה, ומדובר באחוזי רווח עצומים. והיות ואייזיק ידע שאין יותותו בידו להפעיל את ההנות ולטפל בה, פנה ליוסי שטייטזנישולד, אחד מידידיו הטובים שזה זמן חיפש עבודה מתאימה, הציע לפניו לעשות שותפות ברכישת הנות, כאשר הוא ישקיע את כל כספי הרכישה, ואילו שותפו יעתיק את דירתו לחיפה וישמש כמנהל העסק, כאשר את רווחיהם יחלקו שווה בשווה.

העסק ימים עמו על השותפות ואייזיק עמד לרכוש את הנות, הוא בא לאביו ובשר לו על הצלחתו הכלכלית הזו שהוא מצליח לרכוש עסק ענק זה, והוא מקווה שיהיה לו מזה הצלחה כלכלית גדולה. האבא לא התלהב כל כך מהרעיון, ושאל, מה היה רע לך בעסקי יבואו כלי המיטה, שאתה פותח עסקים נוספים שאין לך בהם כל מידע עסקי עם נקודות התורפה, אלא שאייזיק החליט בדעתו שאביו הקשיש הוא חסר מעוף ודבר נמנע מלקחת סיכונים, וממתן לו הוא חושש מכל חבר, ואילו הוא סוחר ממולח ובודאי יודע ממה להזהר ולהשמר והיכן מדובר בעסקה גדולה ומוצלחת.

העברת הבעלות המבעלים הישנים לידי אייזיק, נסע אייזיק צפונה לכמה ימים, בהם חתם את כל ההתחייבויות של העסק לספקים, בצירוף מסירת צ'קים אודות ההתחייבויות, וסידר עם שותפו יוסי את כל ענייני החנות על הצד היותר טובה.

פתיחתו המחודשת של העסק על ידי הבעלים היתה בקול רעש גדול ובפרסומת מרובה, ואכן ריכז באו לסופר הענק לרכוש בו את קניותיהם המרוכזות, ובמיוחד לאור המחירים הזולים שהיו בו. התוכנית הכלכלית היתה, שבחודשים הראשונים הם ימכרו מוצרים מסוימים במחירי הפסד, ולאחר שהלקוחות יתרגלו לרכוש אצלם את המוצרים, הם יוכלו להעלות קצת את המחירים ולהתחיל להרויח.

בחודשים הראשונים אכן שקק המקום בלקוחות רבים שבאו להנות מהמבצעים הדרים, אך ככל שעברו הימים ונקפו השבועות, הלקוחות עזבו אותם חזרה לטובת החנויות בהם הורגלו לקנות תמיד. ומה גם שקם להם מתחרה שהקים חנות ענקית במרחק כמה מאות מטרים מהם, ובעקבות כך החלה החנות לצבור הפסדי ענק מדי חודש בחודשו.

נעבדו כמה חודשים נוספים בהם נמשכו הפסדים העצומים, הגיע אייזיק למסקנה שאביו צדק עד מאוד בדבריו שרצה בהם להניאו מרכישת העסק, במיוחד שהתברר לו שמכרו לו עסק כושל ובעלי העסק שהיו רמאים מנוסים, ברמאותם שילמו שומת מס גבוהה מאוד בשביל לרמות את הקונה, ולאחר מכן עירערו על השומה וטענו שהיתה להם טעות באפסים שהכפילה את השומה פי עשרה, ולאחר שהוכיחו כן, קיבלו חזרה את כספם מרשויות המס, ועל ידי זה הצליחו למכור את העסק במחיר יצום, כאשר חלק מהרמאות הוא, שהקונה תקוע עם שכירת כל השטח העצום של החנות בחוזה לחמש עשרה שנה.

היות יוסי העתיק את משכנו מהדרום לצפון, ועזב את מקום עבודתו הקבועה לצורך השותפות, ואף היה קונועים עם חוזה השכירות הארוך, הוא הציע לאייזיק שאולי ינסו לחלק את המקום ולהשכיר את רובו לעסקים אחרים, ובמקום החנות הענקית שעלתה החזקהת עליו לסוכימי עתק,

שהוא חיב להזמין כעת סחורות חדשות, ותוך זמן קצר הוא ימכור את העסק וישוב לתלמודו.
דברי המנילה סתרים המובאים בספרי (עקב מ"ח, הובא בליקוט עקב תע"ג), וכפי שהביא רש"י בפרשת עקב (ו"א א'), "אם תעזבו יום יומים אעזבו", התקיימו באייזיק בהידור רב. הזמנת הסחורה החדשה גררה בעקבותיה הזמנות רבות נוספות שמשכו את אייזיק לעמקי העסקים, וכעבור כמה שנים, בהם איבד את טעמו בעמלה של תורה והסתפק בקביעת עתים לתורה, והחליפם בנזיד עדשים באותו הון רב שהצליח לצבור, כאשר הרבה היחידה שנשארה לו משנות תלמודו, שבכל עת הוא חזר בעצדה וחסד.

אחד השינויים הגדולים שהיו בין אייזיק לאביו, שאביו ראה בעסקיו הזדמנות להציל ולשקם כל מיני קשי יום ולהעמיד משפחות רבות על רגליהם שיוכלו להתפרנס בכבוד. כאשר לצורך זה היה מעסיק עובדים שאינם מוצלחים כל כך, ששימשו עבורו כנהגים וסוכנים, וחלקם גם היה נותן להם מוצרים שימכרו בביתם, כשברווחיהם יוכלו להתפרנס בכבוד, והיה יזוע אצל גבאי הצדקה, שיתורן ממה שיתורו לתורם צדקה לרוב לעניים ואבינונים, עוד יותר הוא משקיע כוחות ומאמצים ואף כספים בכדי לשקם ולהעמיד אדם על רגליו שיוכל לפרנס את ביתו, עד שהיו שמרן, שרוב עובדיו היו מאותם אלו שהעסקם היתה מצוה גדולה.

בכל עת היה ה'רואה חשבון' של העסק מסביר לו העסקתם של כל אותם אלו אינה כדאית ומסחרית, אלא ששתובתו תמיד היתה, שזה הצדקה שלו בגופו מולמנו, שהוא משתמש ואף משקיע מזמנו בכדי להציל את כל אותם אלו שבכל מקום אחר לא היה מסכימים ללל להבטיח אליהם ועליהם ובודאי שלא להעסיקם ולעזור להם להתפרנס בכבוד.

כשאיזיק נכנס לעסק, אחד מהדברים הראשונים ששינה, היה בהכנסת עובדים מקצועיים והתפתרותו מהעובדי החסד, אלו שעל ידם אביו קיים חסדים גדולים. הגישה של אייזיק היתה, שאין עושים מצוות בחילות בחילות, ואין מערבים עסק במצוות. את מצוותיו הוא עושה בהססו שהוא מרויח, כשמחלף צדקה לרוב, ואילו את עסקיו הוא מנהל בכענינים עסקיים כשתמודד הוא מה ירווחי ומה לא. בפעמים הראשונות שהוא פטר עובד נוסף מעובדי החסד של העסק, ובעקבות כך נשבר מטה לחם של משפחתו, ואף פעמים רבות, מלבד השבר הכספי, הדבר גרם לאותו עובד שבר נפשי, עשם אביו יכול לפרנס את חביו ביתו בכבוד, ובאו לאביו בבקשה שישפיע על בנו שישבו לעבודתו, היה אייזיק שומע את דברי אביו שבטלותו, ואומר לו, אם מצוה עלי להשיבו לעבודה, אני אגיד שומע לדברים ועושה בקבצתם, אבל אם אתה רק מבקש ממני בעיניו זה, אני מעדיף להפוך את העסק ליותר רווחי, וכנגד זה אוכל לתת יותר צדקה בכספי.

מה גם, הוסיף אייזיק ואמר לאביו, שהוא שאל את אחד הרבנים האם הוא מחוייב להעסיק את כל אותם עובדיהם או שמותר לו לפטרם, והרב השיבו שחוב גמור אין עליו. האב לא הסכים עם דברי בנו, הוא ראה בדברי שותבותו של הרב בדיקו להיפך, שמלבד מה שאולי אין זה איסור גמור, אבל בודאי שהוא אינו רצון הבורא לעשות כן, ובמיוחד שהאב תלה את הצלחתו הכלכלית הגדולה מול כל מתחיריו, בזכות מיתורו לעובדיהם הללו, ואילו אייזיק טען שחובו את הדברים במחניה 'מדעית מסחרית', ובבחינה זו, עובדים כאלו גורמים נזקים הרבה יותר מאשר בעולות.

האב הקשיש ראה בעיניו כלות היאך כל מפעל חיייו של שיקום אותם משפחות קשות יום, קורס מול עיניו ואתם העובדים נופלים חזרה למקומות מהם הם טרחו ועמל להוציאם מהם ולהעלותם אל דרך המלך. הוא ידע שאין לו עליו לעשות ולומר בדבר, ולמרות שדבר אמר לו שאם יצוה עליו הוא יחזירם לעבודה, ידוע ידע נאמנה, שאף אם בנו יחזירם לעבודה רק מפאת בקשתו, הוא יתנהג עמהם בכל מידת הדין, ויגרום להם לבד שירבונו ממוקם העבודה, ועל כן הטיק שכך כנון דא אמרו חז"ל כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע.

במהלך התעשרות של אייזיק, הוא חשב לפשץ ולהגדיל את ביתו בתחום לעשירותו, ועל כן סיכם עם קבלן על השיפוצים וההוספות, ולביתניים הלך להתגורר בשכירות לחצי שנה בבנין סמוך. במהלך אותם חודשי שכירתו היה עליו לשלם מיסי ועד הבית בסכום של מאה ועשרים וחמשה שקלים לחודש, שכללו בתוכו את העלות של המעלות בבנין. אלא שדוד פירטעהרליך, השכן שהיה הועד באותה עת, אחד מקרוביו פוטר מעבודתו אצל אייזיק, מחמת המעלות שהיו לו שבעקבותיהם אביו קיבלו לעבודה, ועל כן חשב דוד לגשת לדבר על ליבו של אייזיק שיקבל את קרובו חזרה לעבודה.

השיחה בין דוד אייזיק שהתחילה ברוח נעימה, נסתיימה בקול ענות חלושה. דוד עשעש שיעורו ביתו, ידע על תשובתו הקבועה של אייזיק שלא יעברו לו חסידים בעסקיו, ועל כן פנה אל אייזיק סחור סחור ודבר עמו אודות רבי אלעזר אפאפו זצ"ל בעל הפלא יועץ, ועל כמה הוא נהנה בלימוד בספרו, על שאייזיק כבר היה בטוח שהוא בא אליו בבקשה שימנן הדפסת מהדורה חדשה של הספר.

במהלך השיחה הניעמה פתח בפניו דוד את הספר בערך נדיבות, והחל להקריא על את דבריו הקדושים, שכתוב: 'והן בכלל הנידבות שלא ידקדק הרבה במקורו ממכר לעמייתו או קנה מיד עמייתו, רק יזיל הרבה לעמיתו ישאר גם לחברו מקום להרויח... ובפרט אם איש עני הוא או תלמיד חכם, לא ירויח ממנו ויתן לו אפילו פחות משווי יקנתו ממנו בליק כמדת ישראל, ואם ישכרו למאכלתו, ישלם לו ויקנה עמו, וצדקה רבה תחשב לו, שאין המקבל בוש. אל כמו רבים משעירי עם, שכשבאים לקנות דבר מעני או משייתו אותם, מדקדקים בדקדוק עניות, ואומרים, שכאנו רוצים ליתן צדקה, וידעו שישלם אצלנו, אבל במקום וממך אינו רוצה להתנאות. ולו תחכימי וישיבו שאין צדקה גדולה מזו

רבים מתאוננים שלא הרי דורינו כדורות דעה הקודמים, אלו שעוד זכו לראות את המאורות המאירים בתפארתם, שרוח הקודש שרתה בתמידות בבתי המדרשות, והאמת היא שכבר קדמו רב פפא ששאל שאלה זו לאביו על דוד ועד (ברכות כ"א), "מאי שנא ראשונים דאתרחיש להו ניסא, ומאי שנא אנן דלא מתרחיש לן ניסא", שכאשר רב יהודה היה רק מסיר נעל אחת מרגליו בכדי להתפלל על הגשמים, היה מיד מגיע הגשם, ואילו הם מצערים את עצמם בתעניות ותפילות ונראה הדבר שהתפילות כלל לא מתקבלות, והגשם בושש מבלואו.

אחד מהמקומות שאף בדורינו ישנה בהם עדיין כשראת השכינה כשדורות עברו, הוא ב'בית דין' הדין דין תורה, ונדרשת חז"ל בסנהדרין א', על הפסוק (תהלים ב'ב א') 'אֲלֹהִים יַצַּב בְּעֵדֹת אֵל וּבְקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט', 'כל דין שדן דין אמת לאמיתו משרה שכינה בישראל', ועוד דרשו מפסוק זה (שם ו' ב') 'ויהו הדיינין וידעין את מי הן דעין, ולפני מי הן דינין, ומי תעיד ליפרע מהן, שנאמר...', וכן דרשו בברכות (ו"א א'), 'ומנין לשלשה שישבוין בדין שכינה עמהם, שנאמר בקרב אלהים ישפט', וביאור דבריהם הקדושים, שהיה מקום לחשוב שכל המציאות של בית דין, הוא למנוע מחלוקות בישראל ולגרום שיוכלו לשלש תחת פגנו ותחת תאנתו, ואין בכך כל מעלה אלא רק ביטול תורה הנצרך להעמדת האמת והשלום, באו חז"ל ולימדונו שעצם ישיבת בית דין הוא דבר גדול ונשגב עד מאוד ומההלכות היסודיות שהנהגה של כל בית יהודי אינה יכולה להשען אלא רק על בית דין, עד כדי כך, שבכל מקום בו יש משרה בית דין הדין על פי התורה הקדושה, עצם ישיבתם הדין משרה את השכינה במקום.

פעמים רבות כשאדם נלקח לסיבוק ממנו עם אחר, הוא מחפש את הדרך הקלה בה יוכל לפתור את הסיבוק כשידור תהיה כמה שיותר על העליונה, ואם נראה לו שהדיינים פסקו לטובת בעל דינו, הוא שוכח שזו הכרעת התורה הקדושה, ולפני מי בית מעלה תהיה בלבבו מדוע הסכים ללכת ולהתדיין בענייני אף הדין, ולא הלך לדון בפני כל מקום אחר, ומחשבות אלו בעצמן את 'מחשבות פיגול', שהמקום היחיד בו יש לאדם לדון ולברר את כל ענייניו הוא אף רק בבית הדין ולא בכל מקום אחר, וכפי שהתורה הקדושה מזהירה על כך נמצות בתחילת פרשניו, וכדברי רש"י הידוע עינינו (ו"א א'), 'לפנינו'. ולא לפני גוים, ואפילו ידעת בדין אחד שיש דניו אותו כפיני ישראל, לא תביאנו ובערכאות שלהם, שהמביא דיני ישראל לפני גוים מחלל את השם ומיקר שם עבודה זרה להחשיבה, שנאמר (דברים ל"ב ל"א), 'פי היאם צורכם צורכם ואפינו פילילים, כשאויבנו פלילים זהו עדות לעלוי ידאמת'.

אחד מהסיפורים הנוראים המחזקים בלבבות דברי אלקים חיים אלו, שהשכינה שורה בבית הדין גם בימינו בנינו, הוא סיפורו של אייזיק גלוביטנאוויצקי, אחד מתושבי עיר בני התורה שבארץ הקודש, שכל השמועו מתפעל ממנו עד מאוד, ומוסיף התחזקות בלבבו אודות מצות א'שם תשים פניהם', ועל השכינה השורה בבית הדין, ועליו ספור שכזה נאמר 'מצוה לפרסמו'.

זמן קצר לאחר נישואיו קבע אייזיק את משכנו בעיר בני התורה, כאשר אביו שהיה בעל עסק גדול לייבוא כלי מיטה מארצות הברית, תמך בו ביד נדיבה וטייב עליו במהמשיך לאחוז בעני העיניים, לשקוד על התורה ולעסוק בה כל ימיו. עם לידת כל אחד מילדיו הוסיף לו אביו בקצבה החודשית, וכן בכל פעם שהיתה לו איזו שהיא הוצאה חריגה שנודעה לאביו, הוסיף לו קצבה על קצבתו, שככלעל פועל מודיע עלולות ה' עמו בכל עת, שהוא זוכה לנחת הגדול ביותר שיוכל לרווח, בידיעה שבנו הגדול זכה למה שאותה נפשו כל הימים, לשאלתו ובקשתו של דוד המלך ע"ה (תהלים כ"ז ד'), 'אֲחַת שְׁאֲלֹתַי מֵאֵת ה' אֲוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שְׁבֵתִי בְּבֵית ה' לִי יְמֵי חַיִּי לִחְיֹת בְּנֵעַם ה' וְלַבְּקֵר בְּהַיְלֹל'.

אייזיק ניצל את אותן שנים מאוררות בהם שקד על התורה והעבודה, בעמלה של תורה ולימוד אחד מסכת בשרית רבה, ועשה חיל בתלמודו, כשהוא מצבי לעצמו תוכנית ברורה להפעיל ליצומח ולהגיע תוך כמה שנים לידיעה ושליטה בש"ס ופוסקים, להיות תלמיד חכם שיועד להשיב בכל מקום, ולעשות רצונו בלבב שלם.

לאחר כעבור של שנות אושר בתורה ועמלה, באחד הימים לקה אביו בלבו בפאנומיית ועבר ניתוח מסובך בליבו, כאשר רופאיו מזהירים אותו שאם הוא חפץ להמשיך לחיות, עליו להמנע מכל לחץ ומתח ובמיוחדת מלחצים ומתחים של בעלי עסקים, ועל כן עליו לעזוב מיידית את עבודתו שבה עסק. היות והיה מדובר בהפסדי עתק, מחמת כמה וכמה עסקי יבוא שכבר הזמין והתחייב לשלם תמורתם, חשב אייזיק בליבו שלא יארע דבר להמשיך לעיתוי הרחובינם, אכן במשך כמה חודשים ישקו כמה שעות ביום בעסקי אביו בכדי לסייםם, וכל שאר עעותיו עסקו בעמלה של תורה, ועל כן לקח על עצמו את הטיפול בעסקו של אביו במטרה לסיימו ולמכרו תוך זמן קצר.

כשרזונו של אייזיק שהתחדדו בעמלה של תורה, עזרוהו שותף זמן קצר קלט את כללי המסחר בתחום בו עסק אביו, ומלבד מה שאביו יעץ לו בכל עת בדברים שאותם לא הכיר, כך שיעבור כמה שבועות בהם ניסה למכור ולשווק את המוצרים שאביו הזמין וייבא, כבר ידע את רזי המקצוע היאך ניתן להשיג את המחיר הטוב ביותר עבור הסחורה המשובחת שאביו ייבא אצרה.

לאחר שהביא ארצה את כל הסחורה שאביו הזמין ושיווקה לחנויות, החל לתור ולחפש אדם רציני שיקנה את העסק של אביו עם כל המוניטין הרב שצבר וההסכמים שיש לו עם חנויות רבות ברחבי ארץ בדבר מכירת מוצריו. למרות שהיו כמה מועמדים שחפצו לרכוש את העסק, בסופו של דבר הרי עיכובים שונים ומשונים שבסופו של דבר המכירה לא הבעילה למעשה, ואם הוא היה מזמין כעת סחורה חדשה, הוא יכל לאבד את כל שווי העסק ומוניטין, וזו היתה הסיבה שאביו בליבו

סיפור ושאלה ביעדו?

אזכור את בני החלפה לייחוד הפרשה עם פר"ג!

המשך מעמוד הקודם

הם יפתחו מכולת שכונתית ממוצעת, שואתה מן הסתם יוכלו לנהל ואף להרויח בה. איזיק שנקעה נפשו מעסקה זו שכשל בה, הציע לויס שיקנה ממנו את כל זכויותיו בעסק תמורת סכום מוזל שישלם לו בתשלומים נוחים.

כשיאזיק סיים להעביר את הבעלות של חנות הענק ליד יוסי, הוא הרגיש שאבן כבדה ירדה מעל גבו, ולמרות מכירת העסק בהפסד רב, הוא הצליח לצאת ולהפטר ממסאק שכולת זו וקויה עבור יוסי שיעצמו את העסק, כאשר יש לו נגיעות רבה בדבר, שיעמוד בתשלומים שעליו לשלם לו מדי חודש בחודשו על קניית המסקה.

תקופה לאחר שהצליח להפטר מהעסק החיפאי, באחד הימים קיבל איזיק מכתב מבית הדין, בו הוא נקרא לדין תורה. הניע איזיק הוא לא הבין בשל מה הסער הגדול הזה, למי הוא חייב כסף וכל מה הוא נתבע, אך כשראה את שמו של דוד הכתוב כתובע, הבין על מה הדין תורה. כעת איזיק משך כסף, שודד אינו מתבייש להזמין לדין על כמה אגרות שחוקות, ומה גם שהוא החליט שאינו משלם לו על הכסף, על כן חשב בדעתו לעשות מעשה חמור עד מאוד בכדי להמנע מלשלם את החוב.

חודשיים לאחר מכן, בתאריך שהוא ביקש שיקבעו לו את הדין, הגיע איזיק לבית הדין, בפני אב בית הדין ועוד שני דיינים חשובים מרבני המקום, כשהוא מבין היטב שלא יוכל לטעון שמחמת שדוד עצבן אותו הוא לא משלם את חובו, על כן בא כשבאמתחתו עצת אחיתופל נוראה כיצד להפטר מהתשלום שעליו לשלם. הדיינים הורו לתובע לפתוח בדברים אשהונה כאלה שמחליטים בתובע, ודמו החל לגולגל את סיפורו אודות זה שזו מאות השקלים שאיזיק נמנע מלשלם לקופת הוועד של קרוב שלושים שנים, וכפי שאמר אף אינו מתכנן לשלםם בעתיד.

מאוד לא היה נעים לאיזיק לישוב מול הדיינים כשהם שומעים עליו את כל דבריו דוד, אבל כעת היה לו עוד יוצא יצר נקמה להתנקם בדוד גם על מעשה זה ועל העיונות שורה לו, ועל כן כששאלוהו הדיינים מה יש לו להשיב לדברי התובע, טען שמצבו הכלכלי אינו מאפשר לו לשלם חוב זה.

דוד הדעוץ למשמע דבריו, וזעק, כבוד הדיינים, הוא אר בדרית שמונה חדרים מופארת, נוטע ברכב פאר שרק הדלק שלו ליום עולה יותר משלוש מאות שקלים, ועסקיו חובקות עולם והוא טוען שאין לו שלוש מאות שקלים, היתכן כך לדק בית הדין?

איזיק המשיך ברמאותו והחל לספר לדיינים סיפורי בדים, שהוא השתבץ בעסקי היגוא שלו ורשויות המכס החרימו לו את כל היגוא האחרון, וגם הרשויות בארצות הברית שדוד בו שהוא מעורב בהעלמת מס ועל כן עיקלו לו את החשבון שיש לו שם. וכעת בעקבות כך גם חשבונו בארץ הגובל והוא אינו יכול לשלם את המשכנתא שלו על הדירה ובעקבות כך הם עומדים לחטל לו את דירתו, ורכבו שנקנה ב'ליסינג', אף הוא עומד להנטל ממנו בימים הקרובים, ועל כן אין לו מהיכן לשלם את החוב.

רבויה הדיינים, הכל שקרים ומיונות, זעק דוד, מדובר באדם שהחליט בדוקא שלא לשלם ובשביל זה הוא ממציא דמיונות הוא ומדחיס, ואילו איזיק עמד על כך שמצבו קשה עד מאוד והוא יוכלו לעזור ולסייע בידו במצבו הכלכלי הקשה הזה.

הדיינים שוחחו ביניהם והחליטו יחדיו, שהם אינם נכנסים לדון ולבדוק אם איזיק צודק בדבריו או דוד בטענותיו, אבל מה שברור שחוב צריך לשלם, ועל כן הוא יצטרך לשלם את החוב בתשלומים של חמישים שקלים כל חודש במשך ששה חודשים, ומברכים את איזיק שה' ישלח לו ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו, והיה לו אך טוב וחסד כל הימים.

בריה רבה לא היה לאיזיק, והוא העביר לדוד חמישים שקלים ראשוניים, כשהוא מוסרף ואומר לו שכבר ימצא את הדרך להמנע מלשלם את שהה חמשת התשלומים הבאים ללמוד לקח לכל החיים שהגיע לתובע אותו לדין תורה על חובו.

כשיצא דוד מבית הדין, הוא היה נסער עד עמקי נשמתו, היאך יהיה שומר תורה ומצוות מסוגל לעמוד בבית דין ומול דיין בית הדין ולשקר כן במצוח מוחשה. הרי רק 'מי כס' שהוא נותן לאחד מילדיו בשבוע עולה על סכום זה, גם הסיגריות שהוא רוכש לעצמו בחודש הם סכסום כפול מאותם שלוש מאות שקלים שהיה טוען שהם. ועל כן החליט בדעתו ללכת לאחד הדיינים שבעיר, לטפף לו את הסיפור בלא לפרט את שם התובע או את שמות הדיינים, ולשאול אותו היאך ניתן להתמודד מול נוכל כזה.

הדיין הסביר לדוד בשוב טעם ודעת, שיתכן מאוד ואף דיין בית

הדין הבינו שהנתבע משקר ומרמה, רק הם עשו בחכמה כאלו הם מאמינים לו, כדי לגרום לו לשלם את חובו. ולטענת דוד שהוא מפסיד מחמת שנהג בישירות ולא רימה או שיקר, השיבו הדיין, שהיות ואת חפצו ורצונו של הדיינים הוא לפסוק כדת של תורה, וזכה שאלת שומע לדיינים הודך על פי דבריהם זכית לקיים את המצוות השקורות לבית דין ולדין תורה, אך לעיל לזכור כל הימים, שלא יתכן ואדם יפסיד מלכת על פי דרכה של תורה ודין תורה ובישירות והגינות, וסוף הדבר שמה שמגיע לך תקבל ומה שמגיע לו הוא יקבל.

חתן הדיין שמעו ממנו את מילותיו האחרונות, התפלא מאוד איך חמיו במיטב כך על עתידו, כאשר לא ידוע לו שיש לו חלק בסנתרות. ושאלו, ולמדנו רבנו, תורה היא וללמוד אני צריך, מהיכן הגעת להבטחה זו. הדיין השיבו, חתני היקר, אם היית מקיים הלכה מפורשת ש"ע" (אור"ח רפ"ה א' ב'), שיש ללמוד את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום או פירוש, וירא שמים יוצא ידי שתייהן, והיית נוהג כיר"ש, מלבד עצם לימוד דברי רש"י הקדושים והעיון בהם, עוד היית לומד דברים רבים וארוחות חיים, ובכללם גם שאלתך הייתה נפשטה.

כשהזו איזיק לביתו וסיפר לבני ביתו מה שינה בדין תורה, לפתע ליבו התמלא חרטה, היאך העיז פניו כנגד הדיינים, והיאך מלאו לבו לדבר כך במקום שכונה, וזעזר רב עלה על ליבו, והרגשה רעה התפשטה בכלו. באותה העת הוא שמע כיצד רעייתו מספרת לאחת מחברותיה מה שהיה בבית הדין והיא התגאה בבעלה על מעשהו שגשש. באותה עת חש בחומרה הרבה של מה שעלל, והרגיש בושא והורפה בדבר, ומימוחד כאב לו הדבר היאך בני ביתו מתגאים ומשתבחים במעשהו הנבזה והנבלה הזה.

הרגשות הרעה של איזיק לא הרפתה ממנו גם בימים הנוספים שחלפו. הוא הבין עד כמה חמורים היו מעשיו, שמלבד עצם השקרים הגסים ששיקר, עוד הוסיף לעשות זאת בבית הדין ובפני הדיינים והשכינה הרשורה ביניהם, ובכל ליבו שב בתשובה על עצם המעשה שרק ונבלה שגשש, אלא שעת כל זאת, יצרו הרע לא נתן לו ללכת לדוד ולשלם לו את חובו, וכנגד זה הוא נתן תרומה הגונה לאחת מצדקות, כאשר בנתניה זו הוא חשב להקל מעט מעל יסורי מצפונו, אלא שהדבר לא הועיל לו מאומה, הוא ידע היטב בתוככי ליבו שכל עוד שלא ישלם את החוב לדוד, עצם העיון עומד לחובו.

באותה העת נודע לאיזיק כי יוסי ידיו נפל לחלוטין בעסק בצפון. התברר שחלק מהמחלות והנפילה בדרו היתה דרך חוזה ההשכרה ארוך הטווח, שנכתב בו מפורשות שאסור לו להשכיר את החנות או חלקה לאחרים, ועל כן הוא לא יכל לבצע את תוכניתו ולנסות להציל מעט מסכסום ההשקעה שהשקיע בקניית העסק. יוסי ניסה למשוך עוד כמה חודשים בתקוה שיעציל להתאושש, שאלאחריהם הוא נפל בקול ירעש גדול בהפסדי עתק של כמה מיליוני שקלים, והוא נמלט ועקבותיו לא נודעו.

כשנודע לאיזיק דבר הנפילה הגדולה שמחמתה היה שהוא כבר לא יעמוד מיוסי פרוטה מכל מה שהשקיע בעסק, והדבר חרה לו עד מאוד, ועוד יותר חרה לו שמחמת השקעה זו הוא הפסיד ידיו טוב ויקר, בכל זאת הוא שמח שה' היה בעזרו שהוא הצליח לצאת מהעסק עוד קודם נפילתו והתרסקותו המוחלטת.

כשבו לאחרי ההתרסקות החל איזיק לקבל מכתבים מחברות גדולות במשך שעליו לפרוע את החובות של החנות שעליהם הוא ערב עם השקיע שמסר לכירם. החנות. החברות הללו המצדיקות בעורכי דין ביצים פנו אליו באזהרות מפורשות שעליו לסדר את התשלום מיידי. ואילו איזיק טען שאין לו כל שייכות לחנות לאחר שהוא מכרה לויס, ואילו החברות טענו שכל עוד שצ'ק הערבונו בידם, הוא אחראי לכל החובות והתשלומים.

בלה רבה אחזה באיזיק, ובמיוחד שכמה ימים לאחר מכן הגיע המכתב מהעורך דין של החברה שהשכינה לו את השטח בדבר התשלום על השכירות של החודש האחרון וכן על העתיד. איזיק לא ידע מהיכן הוא מתפטר מהחובות הללו שבאמת הם אינם שלו, והוא מזהם כרב שכתב מלכת החנות, ועל כן החליט שחמת לפני יומר משנה בעת קניית החנות, ועל כן פנה לעורך דין בכיר המתמחה בעניין זה, שישב עם עורכי הדין של החברות וינסה להגיע עמהם להבנות בדבר החובות הללו שאינם כלל שלו.

שבו בהול נוסף עבר על איזיק, כשבלב יום הוא מקבל עוד כמה 'דרישות שלום' מחברות נוספות, קטנות ועוד גדולות, לשלם סכומים קטנים גדולים ועצומים, כל חברה ביקשה את שלה, והוא לא ידע היאך הוא יציל מפרשה נוראה זו.

לצורך הטיפול בפרשה נסע איזיק למרכז וישב אצל העורך דין ובמשך יומיים בהם נח וישן בבית הוריו בבני ברק, היה טרוד

בפגישות לרוב והתייצבויות היאך לצאת מכל הפרשה. כששב בלילה השלישי אל ביתו עייף ויוגע מכל הסיפור האחרון, עקב שמחה שערך אחד השכנים בביתו, חנו רכבים רבים ליד ביתו ותפסו לו את מקום חנייתו. תפיסת החניה עיכרה עוד יותר את רוחו, ואך הוא היה עייף מכלי לרימה ועל כן המשיך עוד קצת בנסיעה והחנה את רכבו בחניה פרטית של אחד משכניו שנטע לח'ל לכמה ימים. כשנכנס אל ביתו מצא שבאותם ימים קיבל כמה מכתבי דואר רשום עם הודעות של בית המפלט. הוא היק לבד שמדובר בעוד כמה מכתבים של תביעות חובות, ואילו לפתוח את המעטפות לא היה לו חשק, וחשב בדעתו שמחר בבוקר שהוא אמור לשוב לעורך הדין, הוא יביאים אליו שיטפל בהם.

בבוקר בעודו חוזר מהתפילה, הוא רואה חניית גרר עומדת בסמוך לביתו, ושני גברתנים מחפשים אחר רכב בכדי לגוררו. כששאלם אם הם מבחשים אחר מס' דהוא, שבייבו שבאו לגוררו רכב מעוקל מסוג פלוני בעל מספר אלמוני. כשמוע איזיק את הדברים, נבלד עד מאוד, הרי מדובר ברכבו הפרטי היקר שבו ראה את כבודו ומעמדו. באותה עת הודה לה' שאמש הנהיג הייתה תפוסה והוא הוחנה את רכבו במקום אחר. שבור ורצוץ ממה שאירע הוא עלה לביתו, ועודו עולה במעלית קיבל טלפון שהצ'קים שלו חוזרים. בבירור קצר עששה במשרדי הבנק נודע לו שהוטל עיקול על חשבון הבנק שלו, ולא ניתן להוציא ממנו פרוטה.

מבנה כולו התקשר איזיק אל עורך הדין וסיפר לו את מה שאירע, ועורך הדין השיבו שזה הלך ידוע, ותוך זמן קצר הוא יטפל בו, ואף הוסיף ואמר לו, שאם יש לו בתכנת טיסה לימים הקרובים, כדאי לו שייבטל, כי ככל הנראה אף הוציאו עליו 'צו איסור יציאה מהארץ'. איזיק יכב בביתו כשהוא אינו יודע מהיכן הגיעו אליו כל הצרות הללו, אך יש לו טיסה דחופה למחר לארצות הברית, ואם לא יוכל לצאת הוא יפסיד סכום עצום. עודו יושב בביתו ומהרהר במה שאירע, והנה הוא מקבל טלפון שבתוכו שכתב הוטל עיקול גם על ביתו הגדול והנאה, ורמז עבה רמזו, לו שיתכונן לביקורם של אנשי הוצאה לפועל, שינסו לביתו וערכו רשימת מוצרים שניתן לקחת למסע.

איזיק הבין שיש כאן מהלך בלתי בטוח, היאך יתכן שתוך ימים כה ספורים הצליחו אותם חברות הוציאו לו עיקולים ושעבודים ואיסור יציאה מהארץ, דבר שאורך זמן רב, ועד שהיוורק דין שלו יסיקו ויציאו לטפל בזה, הוא יספוג נזקים מכל הכיוונים. עוד באותו צהלים נודע לו שמלבד כל הצרות שלו, מתבצעת כעת חקירת מס אודותיו בארצות הברית, וחשבונו מוקפא עד לסיום החקירה והוא דרוש לחקירה במספרות המס.

היה זה היום השחור בביתו של איזיק מעודו. בכל עת הוא קיבל עוד שיחות טלפוניות על מצבו הקשה והקודר, עד שכבר החליט בדעתו להוציא מנתק את כל המכשירים ונוטע ל'כתל מערבי' להתפלא לה' שיצילו מכל התסבוכת הללו, ובמקום זה שלא זה שכונה ממנו ה' יקבל את תפילתו.

במהלך הניסיה חשב רבות על מעלת התפילה בכותל המערבי ועל מקום השכינה, ולפתע הבין בשל מה הסער הגדול הזה. לפני תחילתו הוא שיקר ורימה במצח מוחשה בבית הדין שהוא מקום שהשכינה שורה בו, ואמר בפני דיין בית הדין את כל הדברים הללו שיש לו אותם, וכולם נתקיימו בו עד האחרון שבהם. כשהגיע לכותל התפלה בדמעות שליש וקיבל על עצמו להשיב מיד את הכסף שהוא עדיין חייב לדוד ולבקש את סליחת הדיינים.

עוד באותו הערב הלך איזיק לבית דוד וישלם לו את המאחזים וחמשים שקלים וביקש ממנו סליחה ומחילה על מה שהיה, ונכה לאחד מידידיו וביקש ממנו שילך עמו לבית הדין לבקש את סליחת הדיינים על מה שהיה שסירו ממנו את הקללה הנוראה שרובצת על ראשו.

הדיינים שמעו את דברי סליחתו והכירו באמת שבה, ובמיוחד שאמר להם שהוא כבר שילם לדוד את חובו וביקש ממנו את מחילתו, אמרו לו שהם מוחלים לו בלב שלם על מה שהיה ומברכים אותו שה' יציל אותו מכל מה שאירע לו ויברכו באך טוב וחסד כל הימים.

לאחר קבלת המחילה מהדיינים הרגיש איזיק שמידת הדין סרה ממנו ובעקבות כך תוך זמן קצר התקשר העורך דין להסיר ממנו את כל העיקולים והתפיסות, ואף חקירת המכס בארצות הברית יצאה זכה ונקיה, ואיזיק שב למעמדו הקודם, כאשר הוא למד אף לשנות את אורחותיו וללכת בדרכי ישרים, כפי שראה אצל אביו ולמד בספר פלא יועץ, ודאג לשקם ולעזור למסכנים ומדה כנגד מדה ה' שלח לו ברכה והצלחה בכל מעשיו ידיו.

מנין בפרשתנו עפרש"י מצא החתן כדברי חמיו הדיין?

תשובה ל"סיפור ושאלה ביעדו" מגולין שבוע שעבר

בתשובה לשאלה, מנין בפרשתנו עפרש"י יסד הדיין את דבריו היושע, שאין כל חסרון באדם שקובע את עתיו לתורה בשיעור בשיעור מרבה תכלת את הלימוד ולשלבו בסיפורים, הדיין למד זאת מדברי רש"י "ח ח', עה"פ, ו'פס' משה לחתנו את כל אשר עשה ה' לפקעה ולמצינים על אודת ישראל אשר מצאתם בדרך ויצאלם ה', וביאר רש"י, 'ויספר משה לחתנו. למשוך את לבו לקרבו לתורה'. מבואר בדברי רש"י, שיש מעלה במושיכים את הלב לתורה, ועל כן אם יד יד סיפורים אלו באים אנשים רבים יותר לשיעור, או אפילו רק גורם למשתתפים לשיעור להיות יותר עירניים, הדבר כדאי והגון.

שמות הזוכים **לפרשת בשלח**
התרגום ה'הב"ח"
שוב י - ירושלים - ספר לפיקוס, ב"ב
טורק י.מ. - קרית ספר - לקווי תפני חיים - קונטרס ת"ת
ליבוני יצ. - מודיעין עילית - לקווי תפני חיים - קונטרס ת"ת
אלפסי א. - תל אביב - לקווי תפני חיים - קונטרס ת"ת
שמואלובי א. - ירושלים - לקווי תפני חיים - קונטרס ת"ת
זינגר ד. - בני ברק - יומא טובא לרננו
רבינוביץ צ. - אילת - יומא טובא לרננו.
הודעה נשלחה ותשלח לזוכים. (במהלך החודש הקרוב)

תשובות לשאלות המתפרסמות בעלון זה, יש לשלוח בכתב ברור וקריא, בצירוף שם, כתובת וטלפון, עד ליום ג' בשעה 23.00 בלבד לפקס' 9741115 - (08) [מחוז'ת ב' בקידומת 972 + 8] (עוד שעות) [או למייל ichudbchidud@gmail.com - **כתובת מייל חדשה עד יום ב' בערב בלבד**]

הפרסים לשבוע זה: ספר **"ליקוט שמעוני ענק" ב"כ**
עוד שלושה זוכים נוספים, כל אחד בספר **"דרושי חיים לבעל הבן איש חי"**
הפרס לשבוע זה על סיפור ושאלה ביעדו, **שני** זוכים, כל אחד בספר **"קיצור מרחיב עה"ת"**
להערות, הארות ותגובות וכל עניני העלון, ותרומות והנצחות, יש לפנות למערכת בפקס ובמייל ה"ל